

SİNOD ÇALIŞMALARI: XVI. OLAĞAN EPİSKOPOSLAR TOPLANTISI

Sayın Episkopos Massimiliano, Ekim 2023'te Sinod çerçevesinde düzenlenen XVI. Olağan Episkoposlar çalışmalarına katıldıktan sonra Présence'in sorularını yanıtladı.

Sinod deneyimi sizde nasıl bir Kilise imajı bıraktı?

Yaklaşık 40 çalışma masasında, 12'şer kişilik gruplar halinde toplandık. Sinod, bir konferans atmosferinde değil, daha ziyade ailevi bir ortamda, birbirimizi dinlemenin boyutunda gerçekleşti. Sonuç olarak, beni en çok etkileyen Kilise ve sinoddan çıkan imaj, önemli şeyleri konuşmak için bir masa etrafında toplanan bir aile imajıydı.

“Sinod” kelimesi biraz bürokratik bir fikri gizleyebilir ve Kilise'nin bürokratik imajıyla karşılaşma riski vardır. Ancak gerçekte sinodalitenin bir “aile” gibi hissedilen ve tıpkı bir “aile masası” etrafında olduğu gibi bir araya gelen, zorlukları paylaşan ve birlikte kararlar alan bir aile olarak yaşamak isteyen Kilise'nin doğasından başka bir şey olmadığı vurgulandı.

Sizde en çok ilgi uyandıran konu neydi? Tartışması en zor olan hangisiydi?

En ilginç ve aynı zamanda bakış açısından en zengin soru, kadınların Kilise yaşamındaki önemi ve rolüyle ilgili olandır. Kadınlar Kilise'nin en önemli, en aktif parçasıdır ve buna rağmen enerjileri ve karizmaları hala göz ardı edilmektedir. Bu nedenle sinod bu sorunu ciddiye aldı. Çünkü dünyanın pek çok yerinde ataerkil ve maço kültür kadınların öncü rolünü bir kenara itme riskini hala taşımaktadır. Papa Francis, kadınları kilit sorumluluk ve yönetim pozisyonlarına yerleştirerek Kilise yapılarını dönüştürme sürecini çoktan başlatmıştır. Sinod da hem cemaat ve episkoposluk düzeyinde hem de evrensel Kilise düzeyinde, Kilise yaşamında kadınların karizmasını tanıyacak en iyi stratejileri belirlemeye kendini adanmıştır. Bu husus bazı direnişlerle karşılaşmıştır, çünkü Hristiyanlığa yabancı olan kültürler hala direnmektedir, ancak ne yazık ki insan kültürünün bir parçası olan Kilise, yaşadığı yerlerin kültüründen etkilenmektedir.

Bu ne yazık ki bir sır değildir, ancak İsa'nın örneğine ve İncil'e dönmeliyiz, orada Kilise'nin yaşamının kaynaklarını buluruz. İsa'nın havarileri içinde kadınlar da vardı ve karizmalarına değer vererek olağanüstü görevler için kadınları seçti. Unutmayalım ki yaratılmışların en yücesi bir kadındır: Kutsal Bakire Meryem, havarilerin havarisi Magdala'lı Meryem'dir ve kadınlar anaç ve sevgi dolu hizmetleriyle Kilise'nin yaşamında olağanüstü bir rol oynayabilirler. Kadın diyakonluğunun yeniden ihdası da tartışıldı. Bu konuda en çok ses çıkaranlardan biri olduğumu söylemeliyim, çünkü bazı çevrelerde hala bazı direnişler var. Ancak kadın diyakonluğunun havarisel kökenli bir kurum olduğunu, en azından 8-9. yüzyıla kadar Kilise geleneğinde iyi bir şekilde kanıtlandığını kabul etmeliyiz. Dolayısıyla bu sadece yeniden gündeme getirmektir, kadın diyakonluğu Kilise yaşamında yeni bir şey değildir. Elbette diyakonluk, yarı-rahiplik türünde bir ayin hizmeti olmaktan çıkıp, en başından beri olduğu şeye, yani yoksullara hizmet ve İncil'in duyurulması olmaya geri dönmelidir; bu, diyakonluğun kökeninden gelen özel doğasıdır ve bu şekilde olmaya geri dönmelidir, böylece diyakonluk bu şekliyle kadınlar tarafından da gerçek bir annelik hizmeti olarak tam anlamıyla yaşanabilir.

Kadınlar Kilise'ye, annelik ruhunda somutlaşan zeka, azim ve fedakarlık ruhu gibi kendilerine özgü karizmalarını sunmalıdır: anne olmaya çağrılan kadınların deneyimlediği fiziksel annelik ve Meryem Ana'dan ilham alan ve Kilise'nin anneliğini somutlaştıran ruhani annelik vardır, işte bu annelik karizması kadınlar tarafından tam anlamıyla gösterilmeli ve sunulmalıdır.

En hassas konu içerme ihtiyacıydı. Kapsayıcı bir Kilise, duygusal kırılma ve ayartmalarla yaralanmış insanları da kapsayabilmelidir; bu nedenle her bireyi içine dahil eden bir Kilise, en kırılma insanları bile kucaklayan ve içine alan bir Kilise, kimseyi yargılamayan ve mahkum etmeyen bir Kilise olmalıdır. Bu nedenle, duygusal kırılma, tekrar ediyorum, ya da ayartma durumlarında yaşayan insanları dışlamadan, Rab İsa'nın bize bir yaşam kuralı olarak verdiği merhameti somutlaştıran bir Kilise olmalıdır. Bu konu çok hassas bir konudur, ancak evliliği bitmiş ve bu nedenle yeniden evlenmiş boşanmış kişilerden ya da farklı bir cinsel yönelime sahip olan, eşcinsel olan kişilerden bahsettiğimizde, bu farklı cinselliği yaşayan kişiler, farklı bir cinsel yönelime sahip kişilerdir, bu insanlar herkes tarafından Kilise'nin bir parçası olarak görülmelidir. Kilise'de onlar için bir yer vardır. Kilise kusursuz insanların topluluğu

değildir, Kilise Tanrı'nın çocuklarının ailesidir, bu aile yaralı ve sevgiye muhtaç insanları da içerir, görevimiz budur, taahhüdümüz budur, İsa'nın bize emanet ettiği taahhüt budur.

Kilise kazazedeler için bir kurtuluş gemisi olmak üzere doğmuştur, Kilise günah içinde olanlar için de bir sığınma limanı olmak üzere doğmuştur ve bu nedenle hiç kimse kendini yargıç yerine koyamaz ve hiç kimse kimseyi mahkûm edemez, ancak hepimiz kendimizi günah içinde yaşayan insanları da karşılayacak ve onların iman yolculuğuna eşlik edecek bir konuma getirmeliyiz, çünkü Rab İsa doğruları değil günahkarları kurtarmak için gelmiştir. Kilisedeki pek çok kişi İsa'nın zamanındaki Ferisilere, kuralları kişilere karşı kullanan kıskanç yasa koruyucularına benzeme riskiyle karşı karşıyadır. Kurallar gereklidir, ancak kişinin hizmetinde, insanların çağrılarını gerçekleştirmelerine yardımcı olmak için, yargılamak ya da mahkûm etmek için değil. Burada, yasacılığa, Ferisiliğe ve dini köktencilığe dönüşen ve dönüştürülenden kaçınmak için bir kez daha İncil Müjde'nin kaynaklarına dönmeliyiz.

Her bir Kilise Sinod'a özel olarak katkıda bulundu, Türk Kilisesi'nin katkısı ne oldu?

Sinod' un dikkatine sunmaya çalıştığım tanıklıklarda, her şeyden önce Türkiye'deki Kilise'nin açıkça azınlık durumunda yaşayan bir Kilise olduğunu ve yine de tam da bu azınlık durumu nedeniyle aile ilişkilerinin daha büyük ölçüde yaşandığını vurguladım. Türkiye'deki Kilise bir "Aile Kilisesi" dir. Burada çoğu zaman bir ev kilisesine (*"domus ecclesiale"*) benzeyen ayinleri de deneyimliyoruz ve bu, eskiden kitlesel Kiliseler, çoğunluk Kiliseleri olan ve ne yazık ki meydana gelen sekülerleşme nedeniyle çok küçük Kiliseler haline gelen, sayıları azalan Kiliseler için yararlı bir tanıklık haline geliyor.

İşte tüm bu kesinlikle zor durumda, azınlık olma yolunda ilerleyen kiliseler, gerçek aile ilişkilerinin yaşandığı aile kiliseleri olmayı öğrenmelidir. Ayinlerde sık sık aile yaşamından gelen sözcükleri kullanırız, kardeşler, kız kardeşler, baba, anne, bu sözcükleri kullanırız, ancak bunlar gerçek kardeşlik ilişkilerine çevrilmezse genellikle anlamsız hale gelirler. Bu noktada, Türkiye Kilisesi bir bütün olarak Kilise'ye önemli bir tanıklık sunabilir, çünkü azınlık durumu, kırılabilirlik durumu, bizi Tanrı'nın çocuklarının ailesi olan Kilise'nin kimliğiyle daha tutarlı olmaya itmeli. Somut

anlamda bu, paylaşım ve karşılama anlarını arttırmak, özellikle zor anlarda birbirimize destek olmak anlamına gelir.

Türkiye Kilisesi'nin evrensel Kilise'ye sunduğu diğer büyük tanıklık ise kapsayıcı ve kucaklayıcı Kilise'nin tanıklığıdır, çünkü cemaatlerimiz birçok ulustan oluşan topluluklardır. Dünyanın tüm uluslarından insanlar vardır ve yine de binlerce zorluğa rağmen Rab İsa adına dünyanın tüm uluslarından gelen tek bir halk olduğumuzu hissediyoruz. Bu, sinodun göstermek istediği ve Mesih'in Kilisesi'nin tek gerçek yüzü olarak belirtmek istediği kapsayıcı ve kucaklayıcı Kilise'nin değerli bir tanıklığı haline gelmektedir.

Bu sinod oturumunun gerçekleşmesi Türkiye'deki kilise topluluklarını nasıl zenginleştirebilir?

Sinod'un bu oturumu, Kilise olarak üzerinde çalışmamız gereken bazı çalışma perspektiflerini gösteren geçici bir belge ile sonuçlandı. Birçok açık nokta var ve sinodun sonucu olarak hazırlanan belge, sinod meclisinde mevcut olan tüm bakış açılarını, hatta tüm hassasiyetleri, hatta zaman zaman çatışmaları bir araya getiren bir uzlaşma belgesidir. Ancak bu belge kendimizi somut olarak adamamız gereken noktalar sunmaktadır. Kuşkusuz bir sonraki aşama, somut çalışma yollarının ortaya çıkması gereken belirleyici aşama olacaktır. Kendimizi yeniliklere hazırlamalıyız. Kilisemiz zaman zaman yeniliklere açılmakta biraz zorlanmaktadır, ki bunlar mutlak anlamda yeni değildir (kadın diyakonluğu örneğini verdim), çok şaşırtıcı bir şey olması gerekmez, çünkü Kilise'nin yeni şeyleri bazen sadece İncil'in ve Kilise'nin kökenlerine geri dönüştür, bu nedenle Kilise'nin doktrininde veya uygulamasında bir devrim olacağını düşünmemeliyiz, ancak kesinlikle gerçek bir zihniyet dönüşümü gerekli olacaktır. Bir zihniyet değişikliği ve Kilise olduğumuzu kavrayış biçimimizde bir değişiklik, Ruh'un uyandırdığı yeniliklere kendimizi açmak, böylece Pentekost'un harikaları bu Türkiye Kilisesi ve evrensel Kilise için yenilenebilir. Kuşkusuz, zamanımızda meydana gelen büyük çağ değişimlerinden bağımsız olarak var olanı yönetmeye devam etmeyi düşünemeyiz. Kendimizi Ruh'un yeniliğine açmalıyız. Sinod'dan çıkarken üstlendiğimiz somut taahhüt buydu.

İster kişisel düzeyde, ister gruplarda, cemaatlerde, episkoposluklarda ve evrensel Kilise'de olsun, her düzeyde Kilise'nin günlük yaşamında pratiğe dönüşmesi gereken

bir diğer ilginç bakış açısı da karar alma süreçlerinde de sinodalite yöntemidir; artık bir kişinin herkes adına karar vermesi mümkün değildir, ancak herkesin fikirlerini ifade etme hakkına ve görevine sahip olması ve Kilise yaşamının karar alma süreçlerine dahil olduğunu hissetmesi gereklidir. Sinod özellikle Kutsal Ruh'ta diyaloglu bir çalışma yöntemi olarak önermiştir. Bu Kutsal Ruh'ta diyalog tekniği nedir? Ruh'ta bir diyalogdur: bir dua atmosferinde, karşılıklı dinleme, Kutsal Ruh'u çağırma, bir ya da daha fazla konuda sorular sorma, her şeyden önce her birini dinleyerek başlama, böylece her biri iyi düşünülmüş, üzerinde düşünülmüş bir şey söyleyebilir ve bunu bir toplulukta paylaşabilir, bu bir pastoral konsey olabilir, bir rahipler toplantısı olabilir, karar vermek zorunda olan bir grup ya da bir hareket olabilir. Bu dinleme karşılıklı bir zenginleşmeye yol açmalıdır ve bu nedenle, Ruh'ta, kişi bu yöntemi kullanan topluluğun ikinci bir bölümünde sesini tanımalıdır: ikinci an, artık kişinin ne düşündüğünü değil, armağanları dolaşıma sokmak için başkalarından ne aldığını paylaşması, konuşmanın kişinin kendi bakış açısının da dönüşmesine yol açtığını göstermesidir.

Burada, Ruh'ta sohbet kilise ortamlarımızda kullanmayı öğrenmemiz gereken bir tekniktir, çünkü bunu kullanarak yakınlaşırız. Bu nedenle sohbetten söz ediyoruz, çünkü yakınlaşıyoruz, yani bir programa, gerçekten paylaşılan ve bir kişinin otoritesinin değil, paylaşımın, diyalogun meyvesi olan bir karara doğru birlikte yakınlaşıyoruz. İşte Sinod'dan gelen diğer büyük yardım ve izlememiz gereken diğer büyük yol, Kilise yaşamının tüm düzeylerinde diyalog, diyalog ve dolayısıyla bir paylaşım ortamında dinlemeye istekliliktir. Kilise'de pek çok kez birbirimizle konuşmuyoruz çünkü nasıl dinleyeceğimizi, nasıl diyalog kuracağımızı bilmiyoruz. Eskiden Kilise'nin yüzünün bir aile, Tanrı'nın çocuklarının ailesi olduğunu söyledik ve her ailede olduğu gibi diyalog varsa aile güçlüdür ve ileriye gider, ancak diyalogun olmadığı bir aile krize giren bir ailedir ve bir arada yaşamak üyelerin karşılıklı işkencesi haline gelir. Diyalog, aile yaşamında olduğu gibi Kilise yaşamında da, birçok kopuk ilişkiyi iyileştirmenin ve birlikte yürüyen ve bu nedenle gerçekten sinodal olan bir Kilise'ye ulaşmanın ayrıcalıklı yoludur.

Röportaj: Anita İntiba